

S. Sayısı : 71

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/233)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Umum Müdürlüğü
Telkik Müdürlüğü
Sayı : 71/870, 6/2401

23 . VIII . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . VII . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
R. Peker

Gerekçe

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasıca Berlin'de bastırılan 100 liralıklardan seri ve sıra numaralarını taşımayanlarla Banka tarafından henüz ihraç edilmemiş olanlara tesadüf edildiğinden, bu banknotların 25/4/1946 tarihinden itibaren tedavülden geri çekilmesine karar verilmiştir.

Yapılan ilâm mütaakip tedavülde bulunan 225.000.000 liralık banknottan 223.500.000 liralık kısmı çok kısa bir zaman içinde Bankaca değiştirilmiş ve bu arada yukarıda arzolunan vasıflarda ve hattâ Bankaca ihraç edilenlerin seri ve sıra numaralarını mükerrer olarak taşıyan 23.900 liralık dublikatalara tesadüf edilmiş ve ibraz edenlerin sorumluluğunu tesbite maddeten imkân olmadığından bunların tutarları da Banka tarafından ödenmiştir.

1715 sayılı Kanununun 18 nci maddesi, banknot tebdilini on senelik bir zamanaşımına tâbi tuttuğundan halen tediye gişelerine getirilmemiş olan 1.500.000 liralık banknotun değiştirilmesi için daha dokuz sene gibi uzun bir müddet beklemek iktiza etmektedir.

Bu on senelik zamanaşımı süresi normal tebdil muameleleri için zaruri görülmektedir. Aneak bu müddetin yukarıda arzolunan istisnai sebeplerle tedavülden çekilen banknotlara tatbiki halinde, asıllarından tefrikine imkân olmayan dublikatların Banka tarafından ödenmesinden cesaret alınarak yeniden sürülmesi ihtimali artacaktır.

Bu itibarla bahis mevzuu banknotlara munhasır olmak üzere kısa bir tebdil müddeti tesbit etmek lüzumlu görülmüş ve 1715 sayılı Kanuna geçici madde olarak eklenmek üzere ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/233

Karar No. 6

26 . XI . 1947

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 16 . VII . 1947 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısı Komisyonumuza havale olunmakla okunup incelendi.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasınca harb içinde Berlin'de bastırılan 100 liralıklardan bir kısmının tedavüle çıkarılmış olduğu sıralarda, piyasada bunlardan sıra ve seri numarasını taşımayanlarla henüz tedavüle hiç çıkarılmamış olanların sıra ve seri numaralarını taşıyanların da sürülmekte olduğu görülmüş, bu yüzden Bankaca bu 100 liralıklar derhal tedavülden geri çekilmiştir.

Bununla beraber 1715 sayılı Kanun hükümlerine göre tedavülden çekilen paralar çekilme tarihlerinden itibaren on sene içinde Bankaya ibraz edildiği takdirde bunların Bankaca kabulü gerekmektedir. Halbuki sıra ve seri numaraları mükerrer veya hiç bulunmaktan başka asıllarına aykırı bir hususiyet taşımayan bu parala-

rını zaman zaman Banka gişelerine sürülmek istenmesi ve bundan da kötü niyet sahibinin menfaat temin etmesi ve Bankanın da zarar görmesi ihtimalleri mevcuttur.

Bunları önlemek için tedavülden normal para çekmelerinde on sene olan zamanaşımı müddetinin muhassaran bu 100 liralıklara ait olmak üzere kısaltılmasında fayda görülmüş ve Hükümet tasarısı aynen ve oybirliğiyle kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Kâtip
Gümüşsarı	Samsun	Malatya
H. F. Ataç	R. Işılın	M. S. Eli
Afyon K.	Balıkesir	Çankırı
A. Veziroğlu	H. Şeremetli	R. Dolunay
Elâzığ	Kastamonu	Malatya
F. Karakaya	H. Çelen	M. N. Zabcı
Samsun	Tekirdağ	Tokad
Ö. Karatas	Z. E. Cezaroğlu	C. Kovalı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/233

Karar No. 44

24 . I . 1948

Yüksek Başkanlığa

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başbakanlığın 23 VIII . 1947 tarih ve 6/2401 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Maliye Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza verilmekle Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü hazır olduğu halde incelenip görüşüldü.

Tasarı, Cumhuriyet Merkez Bankasıca Berlin'de bastırılan yüz liralık banknotların zamanasını süresinin altı aya indirilmesi maksadıyla tanzim edilmiş bulunmaktadır. Sözü edilen Almanya'da bastırılmış 100 liralık banknotların tedavüle çıkarılışında seri ve sıra numaralarını taşıyanlara ve banka tarafından henüz ihraç edilmeyenlere de tesadüf edildiğinden bu banknotların 25 . IV . 1946 tarihinden itibaren tedavülden çekilmesine karar verilmiş ve tedavüldeki 225 milyondan 223,5 milyonu bankaca değiştirilmiştir. Bu değiştirilenler arasında yukarıda bildirilen vasıflarda olanlara ve hattâ seri ve sıra numaralarını mükerrer olarak taşıyanlara tesadüf edilmiş ve bunları ibraz edenlerin sorumluluğunu tesbite imkân bulunmadığından bedellerinin bankaca ödendiği anlaşılmıştır.

1715 sayılı Kanununun 18 nci maddesinde tedavülde bulunan banknotların yenileriyle tebdili halinde on yıllık bir zamanasımına tâbi olacağı kabul olunmuş ise de;

Sözü edilen banknotlardan henüz değiştirilmeyenlerin ki, miktarı (1 500 000) lira kadar-

dır, bunlar hakkında yukarıda arzedilen 18 nci madde hükmü tatbik edildiği takdirde daha 9 yıl beklemek icabedeceği ve bundan kötü niyetli şahısların faydalanarak yeniden bu kabil banknotları sürmeleri mümkün olduğu ve neticede bankanın zarar göreceği düşünülerek normal değıştirmeler için uygulanması gereken sözü edilen 18 nci maddenin bu konuda uygulanmıyarak, bu banknotlara munhasır olmak üzere, altı aylık bir zamanasını süresi kabulü ve bu suretle bankanın zarardan korunmasını istihdaf eden tasarı, komisyonumuza da yerinde görüldüğünden aynıyle kabul edilmiştir.

Kamutayın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözü
Mardin	Diyarbakır	Ankara
<i>R. Erten</i>	<i>İ. H. Tigrel</i>	<i>M. Eriş</i>
Kâtip		
Ankara	Amasya	Ankara
<i>F. Öymen</i>	<i>A. K. Yiğitoğlu</i>	<i>C. Gölet</i>
Aydın	Balıkesir	Bursa
<i>Gl. R. Alpman</i>	<i>E. Altan</i>	<i>F. Bük</i>
Bursa	Diyarbakır	Diyarbakır
<i>Dr. M. T. Simer</i>	<i>V. Dicleli</i>	<i>Ş. Uluğ</i>
Eskişehir	Eskişehir	Eskişehir
Muhalifim	Muhalifim	Muhalifim
<i>A. Oğuz</i>	<i>H. Polatkan</i>	<i>A. Potuoğlu</i>
Kırşehir	Kocaeli	Konya
<i>Ş. Torgut</i>	<i>Dr. F. Ş. Bürge</i>	<i>S. Çumralı</i>
Samsun	Urfa	Yozgad
<i>M. A. Yörüker</i>	<i>E. Tekeli</i>	<i>S. İçöz</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanununa geçici madde eklenmesine dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tesisine dair 30 Haziran 1930 tarihli ve 1715 numaralı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından Almanya'da bastırılıp tedavüle çıkarılmış olan 100 liralık banknotların zamanaşımı süresi bu kanunun yayımı tarihinden itibaren altı aya indirilmiştir. Bu süre içinde Bankaya ibraz edilip değiştirilmeyen banknotlar para olmaktan çıkar.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
K. Peker

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
M. Ökmen

Devlet Bakanı
M. A. Renda

Millî Savunma Bakanı
C. C. Toydemir

Dışişleri Bakanı
H. Saka

Millî Eğitim Bakanı
Reşat Ş. Siner

Ekonomi Bakanı
ve Adalet B. V.
Tahsin B. Balta

Gümrük ve Tekel Bakanı
T. Coşkun

Ulaştırma Bakanı
Ş. Keçek

Çalışma Bakanı
Dr. S. Irmak

Adalet Bakanı

İçişleri Bakanı
Ş. Sökmensüer

Maliye Bakanı
H. N. Keşmir

Bayındırlık Bakanı
C. K. İncedayı

Sağlık ve Sosyal
Yardım Bakanı
Dr. B. Uz

Tarım Bakanı
F. Kurdoğlu

Ticaret Bakanı
A. İnan